

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาของปัญหา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ได้กำหนดให้เมืองชลบุรีเป็นเมืองหลักของภาคตะวันออก¹ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้เพิ่มบทบาทของเมืองชลบุรีให้เป็นศูนย์กลางการขนส่ง การค้าและบริการของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก² ซึ่งทำให้เมืองชลบุรีหรือเทศบาลเมืองชลบุรีจะเพิ่มบทบาทในการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่โดยรอบมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในพื้นที่เขตอำเภอเมืองชลบุรีที่ขอบเขตพื้นที่การพัฒนาเมืองของเทศบาลเมืองชลบุรีจะขยายตัวออกไปตามแนวถนนสุขุมวิท และมีแนวโน้มเชื่อมติดต่อกับเขตสุขาภิบาลบางทรายด้านทิศเหนือกับสุขาภิบาลบ้านสวนและสุขาภิบาลแสนสุขทางทิศใต้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้พื้นที่และชุมชนเมืองระกัับสุขาภิบาลดังกล่าวมีส่วนร่วมเสริมบทบาทของชุมชนเมืองหลักเทศบาลเมืองชลบุรีที่มีต่อชุมชนอื่น ๆ ในเขตจังหวัดชลบุรี และจังหวัดอื่น ๆ ของภาคตะวันออกได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย ถ้าได้มีการพัฒนาชุมชนเมืองและพื้นที่ดังกล่าวควบคู่ไปกับการพัฒนาเมืองหลักเทศบาลเมืองชลบุรี

ซึ่งภายใต้พื้นที่การพัฒนานี้ สุขาภิบาลแสนสุขจัดได้ว่าเป็นชุมชนที่มีความพร้อมในด้านโครงสร้างต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาให้เป็นชุมชนเมืองใหม่ที่จะมีบทบาทเป็น

¹สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สี่ พ.ศ.2520-2524, (กรุงเทพมหานคร : เรื่องแสงการพิมพ์, 2519), หน้า 255-256

²สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ห้า พ.ศ.2525-2529, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2524), หน้า 184-185

ชุมชนเมืองรองที่รองรับการขยายตัวของความเจริญจากเทศบาลเมืองชลบุรี และช่วยกระจายการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ทั้งภายใน ภายนอกเขตอำเภอเมืองและจังหวัดชลบุรีด้วย กล่าวคือ มีอาณาเขตพื้นที่ที่กว้างใหญ่ประมาณ 27.9 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของ ต.แสนสุข ต.บ้านปึก ต.อ่างศิลา บางส่วนของ ต.เสม็ด ต.เหมือง และ ต.ห้วยกะปิ ซึ่งถ้าพิจารณาถึงบริเวณที่ตั้งของชุมชนที่เป็นศูนย์กลางระดับตำบลแล้วจะครอบคลุมบริเวณชุมชนที่เป็นศูนย์กลางถึง 5 ตำบล จากจำนวน 15 ตำบลของอำเภอเมืองชลบุรี ได้แก่ ต.แสนสุข ต.บ้านปึก ต.อ่างศิลา ต.เหมือง และ ต.เสม็ด ซึ่งนับได้ว่ามีพื้นที่และระบบชุมชนท้องถิ่นเพียงพอต่อการพัฒนา

ในที่ตั้งอยู่ห่างจากเทศบาลเมืองชลบุรีประมาณ 6 ก.ม. กับเทศบาลตำบลศรีราชาประมาณ 7 ก.ม. จากเส้นแนวเขต ซึ่งนับได้ว่ามีที่ตั้งที่เหมาะสมอยู่ระหว่างกลางของชุมชนเมืองทั้ง 2 ที่มีบทบาทความสำคัญต่อโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกโดยเฉพาอย่างยิ่งโครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังในเขตอำเภอศรีราชา ด้านโครงสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่พร้อมสำหรับการพัฒนาโดยเฉพาะการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน เป็นมหาวิทยาลัยของภาคตะวันออกในปัจจุบัน ด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวหากบางแสน เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญที่ช่วยให้เกิดการขยายตัวของความเจริญต่าง ๆ ในเขตสุขาภิบาล และด้านการตลาด การค้าบริการ ที่มีความสำคัญรองเป็นอันดับที่ 2 ในเขตอำเภอเมืองรองจากเทศบาลเมืองชลบุรี เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามสภาพความพร้อมของโครงสร้างต่าง ๆ ยังขาดการวางแผนพัฒนาการให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้ปัจจุบันสุขาภิบาลแสนสุขกำลังประสบปัญหาในด้านการค้า การควบคุมในการใช้ที่ดินที่ค้ำพอ การให้บริการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ยังขาดประสิทธิภาพ สภาพการท่องเที่ยวหากบางแสนที่เสื่อมโทรมลงและโครงสร้างทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ยังขาดการส่งเสริมพัฒนาให้สอดคล้องศักยภาพในด้านการค้า ที่มีอยู่เป็นต้น ซึ่งปัญหาคงกล่าวถ้ายังคงปล่อยให้เป็นไปตาม "ยถากรรม" แล้วอาจจะส่งผลกระทบก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนโดยส่วนรวมในอนาคตได้

ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาโครงสร้างในด้านการค้าของสุขาภิบาลแสนสุขเพื่อให้เป็นชุมชนเมืองใหม่ที่มีความน่าอยู่อาศัยคือ มีความเป็นระเบียบของการขยายตัวของชุมชน และมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการช่วยเหลือและพัฒนา

เมืองหลักของเทศบาลเมืองชลบุรีต่อไปในอนาคต ดังเช่นคำกล่าวของ Senator Ribicoff ที่ว่า³ "เมืองไม่ใช่เพียงเป็นที่อยู่อาศัย การศึกษา การจ้างงาน สวนสาธารณะ โรงภาพยนตร์ ธนาคาร ร้านค้าบริการ เท่านั้น แต่เป็นสถานที่ที่มนุษย์ทุกคนสามารถอยู่อาศัยได้ ด้วยความปลอดภัย และสมานฉันท์ เป็นที่บรรจุเป้าหมายความเจริญก้าวหน้าของอารยธรรมสมัยใหม่และความสุขที่ไม่มีวันหมดสิ้นจากความสวยงามของธรรมชาติที่ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับ"

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 ศึกษาความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนสุขาภิบาลแสนสุขในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม
- 2.2 ศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจจะมีผลกระทบบต่อการขยายตัวและการพัฒนาของชุมชนสุขาภิบาลแสนสุข
- 2.3 ศึกษาถึงบทบาท ความสำคัญของชุมชนสุขาภิบาลแสนสุข ที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต
- 2.4 เสนอแนะแนวการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 การขยายตัวของชุมชนสุขาภิบาลแสนสุขจะได้รับอิทธิพลทั้งปัจจัยภายในอันได้แก่ การพัฒนาตัวเองของโครงสร้างบ้านต่าง ๆ และอิทธิพลภายนอกอันได้แก่ แนวนโยบายการพัฒนาบ้านต่าง ๆ ของรัฐ และการขยายตัวของความเจริญที่ออกมาจากเขตเทศบาลเมืองชลบุรี

³Akin L.Mahogunje, The Development Process A Spatial Perspective, (South Africa : Hutchinson (SA)(pty) Ltd, 1980), P.175

3.2 ชุมชนสุชาภิบาลแสนสุขจะได้รับการพัฒนาให้เป็นชุมชนเมืองใหม่ที่มียพบาท เป็นเมืองการท่องเที่ยว ศูนย์กลางการค้าและบริการรอง ศูนย์กลางการศึกษา และที่อยู่อาศัย ที่จะช่วยเสริมบทบาทเมืองหลักเทศบาลเมืองชลบุรี และเป็นศูนย์กลางรองที่ให้บริการ กำนันต่าง ๆ แก่พื้นที่ใกล้เคียงเทศบาลด้วยสตรีวิชาในโครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกแหลมฉิม

4. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยจะพิจารณาในภาพรวมของจังหวัดชลบุรีในค่าน ภายภาค เศรษฐกิจ ประชากร ระบบชุมชน โครงการพัฒนาของรัฐที่จะมีผลกระทบต่อภาพรวมของจังหวัดชลบุรี ในลักษณะกว้าง ๆ และจะศึกษาวิจัยเน้นหนักในเขตสุชาภิบาลแสนสุขในค่าน ภายภาค เศรษฐกิจ ประชากร และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อกำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของชุมชน และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนสุชาภิบาล แสนสุขต่อไปในอนาคต ซึ่งการศึกษาเน้นขอบเขตของการพัฒนาโครงสร้างสาขาต่าง ๆ ของสุชาภิบาลแสนสุขเป็นสำคัญ

5. ข้อจำกัดในการวิจัย

5.1 ข้อจำกัดในค่านเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งอาจจะมีขอบทรวงไปบ้าง และรายละเอียดของข้อมูลบางเรื่องอาจจะน้อยเกินไป เนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นเพียงระดับสุชาภิบาล การจัดทำข้อมูลและจำนวนข้อมูลในค่านต่าง ๆ มีค่อนข้างจำกัด แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้พยายามนำเอาข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนการใช้วิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ มาประกอบการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้มาข้อเท็จจริงเพิ่มมากขึ้น

5.2 ในค่านระยะเวลาการวิจัย ซึ่งการศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ ซึ่งมีระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตรจำกัด ดังนั้นการ ศึกษาวิจัยจึงต้องจำกัดค่านเวลา

5.3 เงินทุนในการวิจัย เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการศึกษาวิจัย ซึ่ง จะช่วยให้การศึกษาวิจัยบางช่วงตอนมีความสมบูรณ์ถูกต้องมากขึ้น แต่การ ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีเงินทุนค่อนข้างจำกัด

5.4 ประสมการผลการวิจัย ซึ่งวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาวิจัยนี้เป็นผลงานทางวิชาการ เรื่องแรกของผู้วิจัย ซึ่งอาจจะมีข้อบกพร่องในค่าน่าต่าง ๆ อยู่บ้างไม่มากนัก

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

6.1 ศึกษาเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย

6.2 รวบรวมข้อมูลในค่าน่าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(ก) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งได้จากการสังเกต และสัมภาษณ์ตามสถานที่ที่น่าสนใจและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(ข) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งได้จากส่วนราชการต่าง ๆ

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

(ก) ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลค่าน่าวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Factor Analysis) โดยแสดงผลการศึกษาในรูปแบบการบรรยาย (Description) นำเสนอข้อมูลด้วย ตาราง แผนภูมิ แผนที่ และแผนผัง

(ข) ในส่วนการศึกษาค่าการใช้ที่ดิน ใช้วิธีการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ PSA. (Potential Surface Anlysis) และวิธีชั้นภาพ (Siep Map) เพื่อหาศักยภาพของพื้นที่สำหรับการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม เพื่อกำหนดรูปแบบการใช้ที่ดินในอนาคต

(ค) ใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบกับการสัมภาษณ์ (Interview) ในการกำหนดประเด็นปัญหาของสาขาวิชาอสังหาริมทรัพย์

6.4 เสนอแนะแนวทางการพัฒนา

6.5 เสนอรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

7. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนา และโครงการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาพื้นที่สาขาวิชาอสังหาริมทรัพย์

2. แนวทางการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จะเป็นแบบอย่างที่สามารถดำเนินการไปประยุกต์ใช้สำหรับการศึกษาและวางแผนในพื้นที่อื่น ๆ

3. เป็นเครื่องมือช่วยสนับสนุนการวิจัยในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สุขภาพและสนุขต่อไป
4. เป็นการเผยแพร่และเพิ่มผลงานวิจัยในสาขาการกตนาเมืองในพื้นที่ระดับสุขภาพมากขึ้น

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย